

«واژه نامه زیست شناسی پنج گانه»، (دکتر حسن ابراهیم زاده معبود)،

در این واژه نامه که حجمی بیش از ۱۰۰۰ صفحه دارد، مفاهیم مختلف زیست شناسی در قالب واژه های فارسی، انگلیسی، فرانسه، آلمانی و اسپانیایی آورده شده و نکته بسیار ارزشمند اینکه، طراحی کتاب به نحوی است که خوانندگان با مراجعه به نمایه هر یک از این پنج زبان، می توانند به واژه موردنظر خود دسترسی پیدا کنند. البته چون زبان انگلیسی در کل جهان زبان بین المللی شناخته شده است، قسمت اصلی این واژه نامه، مربوط به معادل های انگلیسی و فارسی است. روش کار گروه واژه گزینی و واژه سازی را می توان به شرح زیر خلاصه نمود:

- (۱) به روش های متداول در فرهنگستان های اول و دوم توجه کامل شد ولی بر خلاف روش فرهنگستان اول از ریشه واژه ها بیشتر استفاده گردیده و واژه ها بصورت خوشه ای مورد بررسی قرار گرفته اند و برخلاف روش فرهنگستان دوم از سره گرابی مطلق پرهیز شده و در کنار آن از عربی گرابی و غرب گرابی نیز خودداری گردیده است.
- (۲) در مواردی که ریشه واژه ها به دلایل مختلف، غیرقابل استفاده بوده اند، از مفهوم واژه و علت اولیه انتخاب واژه استفاده شد و گزینش برابر فارسی آن صورت گرفته است. در مواردی که با پیشرفت علم بار معنایی واژه تغییر نموده ولی واژه اولیه حفظ شده بوده به دو صورت عمل شده: در برخی موارد از ریشه واژه اولیه برای واژه سازی استفاده شده و در موارد دیگر واژه های برابری انتخاب شده اند که در زبان فارسی با گذشت زمان نیازی به تغییر مجدد نداشته باشند.
- (۳) برای انتخاب وندهای مناسب، کوشش زیادی بعمل آمده و از واژه های کمابیش آشنای فارسی باستانی، میانه ای و اوستایی، و نیز واژه نامه های محلی مانند کردی و گیلکی و گویش های متداول در برخی از نقاط ایران استفاده شده ولی در این کار نیز از زیاده روی خودداری گردیده و بیشتر کوشش بر این بوده است که از واژه های کوتاهتر و خوش آهنگتر استفاده شود.
- (۴) در گذشته، گوناگونی رشته های علوم کم بوده ولی به تدریج شاخه های علمی و تخصص های بسیار فراوان و متفاوتی شکل گرفته اند. اکنون بار دیگر این شاخه ها به هم نزدیک شده شاخه های نوین بین رشته ای را به وجود آورده اند. بیوشیمی، بیوفیزیک، بیولوژی ملکولی، بیوتکنولوژی و مهندسی ژنتیک از جمله رشته هایی هستند که در گذشته وجود نداشته اند. امروزه یک زیست شناس می تواند در یکی از رشته های پزشکی، کشاورزی و یا در رشته های فیزیک، شیمی و یا ریاضی به کار مشغول شود و در هیچیک از این رشته ها احساس غربت ننماید. این امر کار واژه گزینی و واژه سازی را در زیست شناسی، هم دشوار می کند و هم رونق می بخشد. در جلسات واژه گزینی و واژه سازی زیست شناسی، از واژه های بین رشته ای نیز غفلت نشده و برابر معیارهایی که در بالا به آنها اشاره شده، به این واژه ها نیز پرداخته شده است.